

ปัจจัยที่มีผลต่อการนำเทคโนโลยี AI มาประยุกต์ใช้ในงานบัญชีของนักบัญชีจังหวัดสมุทรปราการ
FACTORS AFFECTING THE ADOPTION OF AI TECHNOLOGY IN ACCOUNTING BY
ACCOUNTANTS IN SUMUT PRAKAN PROVINCE, THAILAND

ทวีวรรณ ประทุมสุวรรณ
สาขาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ผู้รับผิดชอบบทความ

Taweewan Pratumswan
Email: taweewan21082525@gmail.com
Faculty of Business Administration Program in Accounting,
Ramkhamhaeng University
Corresponding Author

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาการนำเทคโนโลยี AI มาประยุกต์ใช้ในงานด้านบัญชี (2) ศึกษาการนำเทคโนโลยี AI มาประยุกต์ใช้ในงานด้านบัญชี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (3) ศึกษาปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีและคุณภาพสารสนเทศทางบัญชีที่มีผลต่อการนำเทคโนโลยี AI มาประยุกต์ใช้ในงานบัญชีของนักบัญชีจังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างคือผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชี 400 คน ที่มีประสบการณ์ใช้เทคโนโลยี AI เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามและวิเคราะห์ด้วยสถิติการถดถอยพหุคูณ ผลการศึกษาพบว่า ความคาดหวังด้านผลการปฏิบัติงาน เงื่อนไขที่ช่วยอำนวยความสะดวก ความเกี่ยวข้อง และการเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม มีผลต่อการนำเทคโนโลยี AI มาใช้ในงานบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : การนำเทคโนโลยี AI มาประยุกต์ใช้, ปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยี, ปัจจัยด้านคุณภาพสารสนเทศจากการบัญชี

ABSTRACT

This research aims to (1) study the application of AI technology in accounting work; (2) examine the application of AI technology in accounting work classified by personal factors; and (3) investigate the influence of technology acceptance factors and accounting information quality factors on the adoption of AI technology in accounting work by accountants in Samut Prakan Province. The sample group comprised 400 accounting professionals who have experience using AI technology. Data were collected using a questionnaire and analyzed using Multiple Regression Analysis. The findings revealed that Performance Expectancy, Facilitating Conditions, Relevance, and Faithful Representation significantly affect the adoption of AI technology in accounting work at the 0.05 level of statistical significance.

Keywords: AI adoption, Technology acceptance factors, Accounting information quality factors

บทนำ

วิชาชีพบัญชีทั่วโลกกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่จากการเปลี่ยนผ่านสู่ยุคดิจิทัล (Digital Transformation) (Ernst and Young, 2020) เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) ไม่ว่าจะเป็น Robotic Process Automation (RPA), Optical Character Recognition (OCR), หรือ Generative AI (GenAI) ได้เข้ามาเป็นเครื่องมือหลักที่ช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงาน (Mohammed et al., 2023) การลงทุนและการเติบโตของเทคโนโลยีนี้มีนัยสำคัญในระดับโลก โดยมีการคาดการณ์ว่า มูลค่าตลาดโลกของ AI ในงานบัญชี จะขยายตัวพุ่งสูงถึง 7.52 พันล้านดอลลาร์สหรัฐในปี 2025 และคาดว่าจะเติบโตเป็น 50.29 พันล้านดอลลาร์สหรัฐภายในปี 2030 ด้วยอัตราการเติบโต (2025-2030) ที่ 46.2% และตลาดที่มีการเติบโตเร็วที่สุด คือ เอเชียแปซิฟิก (Mordor Intelligence, 2025) ตัวเลขดังกล่าวตอกย้ำถึงความจำเป็นเร่งด่วนที่องค์กรและผู้ประกอบวิชาชีพต้องปรับตัว อย่างไรก็ตาม การเข้ามาของเทคโนโลยี (AI) ก่อให้เกิดความวิตกกังวลในหมู่นักบัญชี เนื่องจากมีการคาดการณ์ว่าในอนาคตอันใกล้ งานด้านบัญชีที่ต้องใช้แรงงานคนและเป็นงานประจำ (Routine Tasks) อาจถูกแทนที่ด้วยเทคโนโลยี (AI) จาก

รายงาน PwC Global Annual Review 2024 (PwC, 2024) ระบุว่า การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี (AI) และระบบอัตโนมัติ (Automation) ได้เปลี่ยนโฉมกระบวนการทำงานขององค์กรทั่วโลก

จังหวัดสมุทรปราการเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจสูงของประเทศไทย เป็นศูนย์กลางของภาคอุตสาหกรรมที่มีความหนาแน่นขององค์กรธุรกิจสูง และมีการเร่งรัดการปฏิรูปดิจิทัลอย่างรวดเร็ว มีการพบว่าสำนักงานบัญชีหลายแห่งในจังหวัดได้ปรับตัวเป็น "สำนักงานบัญชีดิจิทัล" โดยนำเทคโนโลยีสมัยใหม่อย่าง โปรแกรมบัญชีออนไลน์ (Cloud Accounting) และ ซอฟต์แวร์โรบอทที่เลียนแบบพฤติกรรมของมนุษย์ (Robotic Process Automation : RPA) มาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการลูกค้า บริบทของพื้นที่เศรษฐกิจที่มีความพร้อมและมีการนำเทคโนโลยีมาใช้จริงนี้ จึงเป็นประเด็นที่มีความเร่งด่วนในการศึกษา เพื่อทำความเข้าใจว่าปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลให้นักบัญชียอมรับและตั้งใจใช้เทคโนโลยี AI อย่างต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการนำเทคโนโลยี AI มาประยุกต์ใช้ในงานด้านบัญชีของนักบัญชีในจังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อศึกษาการนำเทคโนโลยี AI มาประยุกต์ใช้ในงานด้านบัญชีของนักบัญชีในจังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีและปัจจัยด้านคุณภาพสารสนเทศจากการบัญชีที่มีผลต่อการนำเทคโนโลยี AI มาประยุกต์ใช้ในงานด้านบัญชี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ทราบถึงการนำเทคโนโลยี AI มาประยุกต์ใช้ในงานบัญชีของนักบัญชีจังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการนำเทคโนโลยี AI มาประยุกต์ใช้ในงานด้านบัญชีของนักบัญชีในจังหวัดสมุทรปราการ
3. เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีและปัจจัยด้านคุณภาพสารสนเทศจากการบัญชีใดบ้าง ที่มีผลต่อการนำเทคโนโลยี AI มาประยุกต์ใช้ในงานด้านบัญชีของนักบัญชีในจังหวัดสมุทรปราการ

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน น่าจะมีการนำเทคโนโลยี AI มาประยุกต์ใช้ในงานด้านบัญชีของนักบัญชีในจังหวัดสมุทรปราการต่างกัน

2. ปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีและปัจจัยด้านคุณภาพสารสนเทศจากการบัญชี น่าจะมีผลต่อการนำเทคโนโลยี AI มาประยุกต์ใช้ในงานด้านบัญชีของนักบัญชีในจังหวัดสมุทรปราการ

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยี

งานวิจัยนี้ใช้ทฤษฎีการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีแบบรวม (Unified Theory of Acceptance and Use of Technology: UTAUT) (Venkatesh et al., 2003) เป็นกรอบแนวคิดหลักในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจใช้งานต่อเนื่อง ปัจจัยหลักในแบบจำลอง UTAUT ประกอบด้วย

1. ความคาดหวังด้านผลการปฏิบัติงาน (Performance Expectancy: PE) คือ การรับรู้ว่าการใช้ AI จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ คุณภาพของงาน และช่วยบรรลุเป้าหมายในการทำงานด้านบัญชี (Afifa et al., 2022)

2. ความคาดหวังด้านความพยายาม (Effort Expectancy: EE) คือ การรับรู้ถึงความง่ายในการเรียนรู้และการใช้งานเทคโนโลยี AI โดยไม่ต้องใช้ความพยายามมากเกินไป (Davis, 1989) การที่ปัญญาประดิษฐ์ (AI) สามารถลดภาระงานซ้ำ ๆ ได้โดยไม่ต้องมีความรู้เชิงเทคนิคมากนัก ถือเป็นปัจจัยสำคัญของ ความคาดหวังด้านความพยายาม

3. อิทธิพลทางสังคม (Social Influence: SI) คือ การรับรู้ถึงแรงสนับสนุนหรือการคาดหวังจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน และบริษัท ต่อการใช้เทคโนโลยี AI ในงานบัญชี แรงผลักดันจากองค์กรมีความสำคัญในการกระตุ้นให้นักบัญชีตัดสินใจนำเทคโนโลยีมาใช้ (Almagrashi et al., 2023)

4. เงื่อนไขที่ช่วยอำนวยความสะดวก (Facilitating Conditions: FC) คือ การมีทรัพยากร โครงสร้างพื้นฐาน และการสนับสนุนทางเทคนิคที่พร้อมรองรับการใช้งานเทคโนโลยี AI การสนับสนุนจากผู้บริหารและโครงสร้างพื้นฐานที่เพียงพอ เช่น คอมพิวเตอร์, อินเทอร์เน็ต เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ผู้ใช้มีความมั่นใจและใช้งานระบบได้อย่างต่อเนื่อง (Adnan et al., 2024)

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านคุณภาพของสารสนเทศจากการบัญชี

เนื่องจากงานบัญชีเป็นวิชาชีพที่เน้นความน่าเชื่อถือของข้อมูลทางการเงิน จึงมีการผนวกปัจจัยด้านคุณภาพสารสนเทศจากการบัญชี เข้ามาในโมเดล โดยอ้างอิงจาก Schroeder et al. (2022) โดยเน้นปัจจัยด้านคุณภาพ 2 ด้าน ได้แก่

1. ความเกี่ยวข้อง (Relevance) ข้อมูลที่ได้จากเทคโนโลยี AI จะต้องมีความเกี่ยวข้องต่อการตัดสินใจของผู้ใช้ มีความสามารถในการพยากรณ์ผลลัพธ์ในอนาคต และช่วยยืนยันความถูกต้องในงานบัญชี ความเกี่ยวข้องของข้อมูลและเทคโนโลยี AI สร้างมีบทบาทสำคัญต่อการยอมรับเทคโนโลยีของนักบัญชี (Bou Reslan and Jabbour, 2024)

2. การเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม (Faithful Representation: FR) ซึ่งหมายถึง ความครบถ้วน (Completeness), ความเป็นกลาง (Neutrality), และปราศจากข้อผิดพลาด (Free from Error) การที่เทคโนโลยี AI ช่วยลดข้อผิดพลาดและเพิ่มความเที่ยงตรงของข้อมูลทางบัญชีเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการสร้างความไว้วางใจในการใช้งานต่อเนื่อง (Afifa et al., 2022)

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการใช้งานเทคโนโลยี AI ในงานบัญชี

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการใช้งานเทคโนโลยี AI ในงานบัญชีมาประยุกต์ใช้ในงานบัญชีถือเป็น "นวัตกรรม" ที่ผู้ประกอบการวิชาชีพต้องผ่านกระบวนการตัดสินใจและการยอมรับอย่างเป็นลำดับขั้น ทฤษฎีการแพร่กระจายของนวัตกรรม (Diffusion of Innovation Theory : DOI) ของ Everett M. Rogers (2003) จึงเป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้งาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้กลไกการยอมรับ 5 ขั้นตอน (Five-Step Adoption Mechanism) เพื่อทำความเข้าใจการเปลี่ยนผ่านจากความรู้สู่การประยุกต์ใช้จริง อธิบายว่านักบัญชีจะเข้าสู่กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับ AI โดยผ่านขั้นตอนหลัก 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ความตระหนัก/ความรู้ (Awareness / Knowledge) นักบัญชีรับรู้ถึงการมีอยู่ของ AI เช่น RPA หรือ GenAI และหลักการทำงานเบื้องต้น โดยยังไม่มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงศักยภาพหรือข้อจำกัดปัจจัยส่วนบุคคล เช่น ระดับการศึกษา มีผลต่อการเข้าถึงความรู้ในขั้นนี้

2. การโน้มน้าว (Persuasion) นักบัญชีเริ่มแสวงหาข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับ AI และเริ่มประเมินคุณค่าส่วนตัว (Forming Attitude) โดยพิจารณาจากข้อดีและข้อเสียที่อาจเกิดขึ้นกับงานของตน เชื่อมโยงกับ ความคาดหวังด้านผลการปฏิบัติงาน และ ความคาดหวังความพยายาม

3. การตัดสินใจ (Decision) นักบัญชีทำการประเมินคุณลักษณะของ AI เช่น ความสะดวกสบาย และ ความซับซ้อน เปรียบเทียบกับระบบเดิม และตัดสินใจว่าจะยอมรับ หรือ ปฏิเสธ การใช้ AI นำไปสู่ความตั้งใจที่จะใช้งาน (Intention to Use) คุณภาพสารสนเทศ เป็นข้อมูลสำคัญในการตัดสินใจขั้นนี้

4. การนำไปปฏิบัติ (Implementation) นักบัญชีเริ่มใช้ AI จริงในงานบัญชีเฉพาะส่วน เพื่อทดสอบประสิทธิภาพในสถานการณ์จริง เช่น การใช้ AI ประมวลผลใบแจ้งหนี้ ขั้นตอนนี้คือตัวแปรตามหลักของงานวิจัยนี้เงื่อนไขที่ช่วยอำนวยความสะดวก มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการนำไปปฏิบัติ

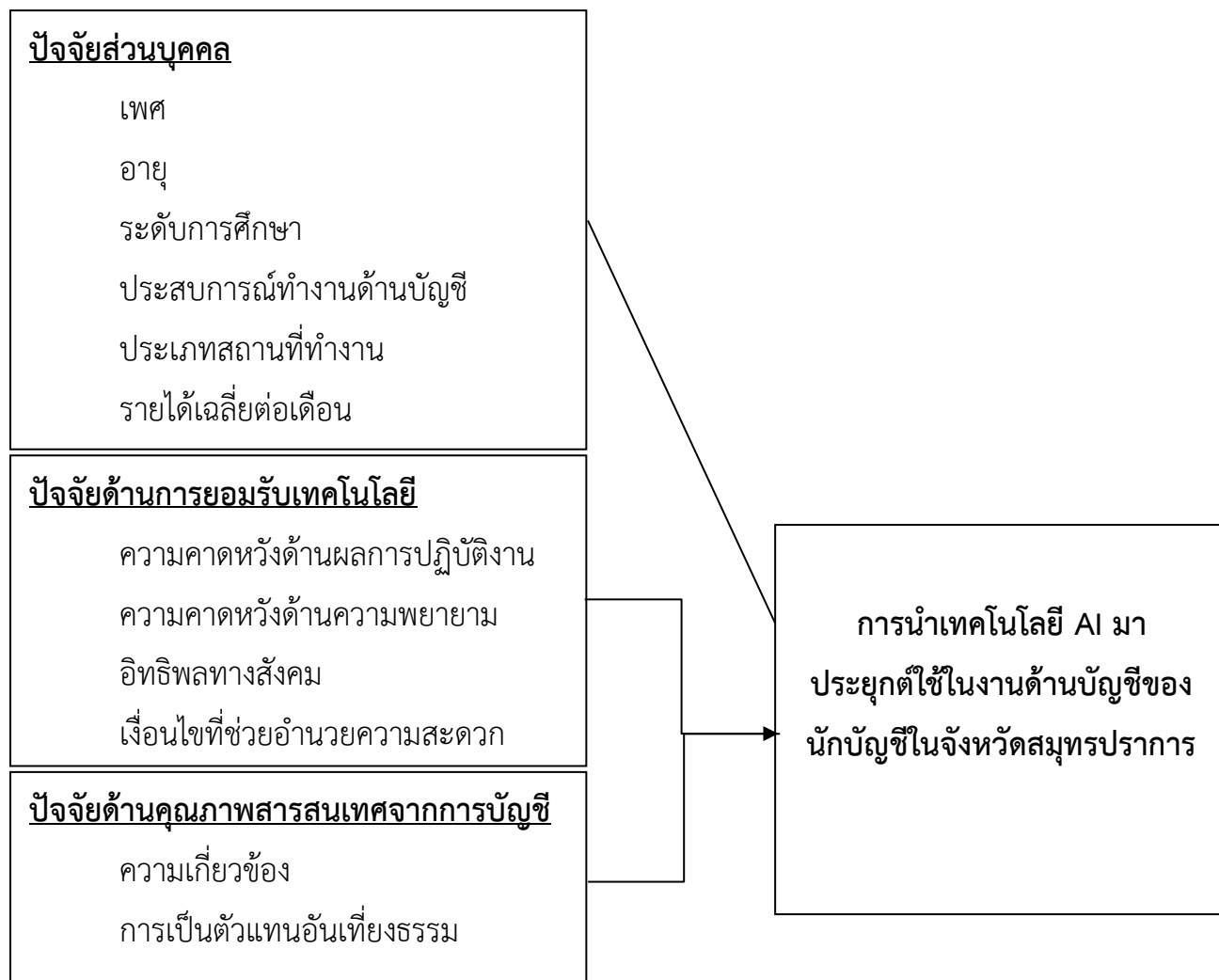
5. การใช้ต่อเนื่อง หรือการยืนยัน (Continuation / Confirmation) นักบัญชีประเมินผลลัพธ์ที่ได้จากการใช้งานจริง และแสวงหาการยืนยันจากเพื่อนร่วมงานและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น เพื่อตัดสินใจว่าจะใช้งาน AI ต่อไปอย่างถาวร หรือยกเลิกการใช้สิทธิพลทางสังคม และ การสังเกตได้ (Observability) มีผลต่อการยืนยันในขั้นตอนนี้

ความตั้งใจที่จะใช้เทคโนโลยี AI ในงานบัญชี ไม่ว่าจะเป็นการเริ่มต้นหรือการใช้งานต่อเนื่องนั้น ล้วนเป็นผลมาจากทัศนคติเชิงบวกที่เกิดจากการรับรู้ประโยชน์และความง่ายในการใช้งาน การศึกษาของ Afifa et al. (2022) งาน “การนำ Blockchain มาใช้ในระบบบัญชีโดยใช้โมเดล UTAUT ที่ขยายออกไป: หลักฐานเชิงประจักษ์จากเศรษฐกิจที่กำลังเกิดใหม่” (Blockchain adoption in accounting by an extended UTAUT model: empirical evidence from an emerging economy) สนับสนุนแนวคิดนี้ โดยพบว่า ความตั้งใจใช้งาน (Intention to Use) ซึ่งเป็นผลลัพธ์จากคุณลักษณะของนวัตกรรมในขั้นตอนการตัดสินใจ (Decision Stage) เป็นตัวแปรสำคัญที่เชื่อมโยงไปสู่การนำไปปฏิบัติ (Implementation) และต่อยอดสู่การใช้งานอย่างต่อเนื่องของเทคโนโลยีในวิชาชีพบัญชี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็น การวิจัยเชิงสำรวจแบบไม่ทดลอง โดยผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลจากปรากฏการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงหรือสร้างข้อมูลใหม่ขึ้นมา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อสำรวจและรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นจึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์ผลด้วยวิธีการทางสถิติเพื่อตอบคำถามของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 4,479 คน (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2567) โดยใช้สูตรของ Taro Yamane เพื่อกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง กำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 ซึ่งเทียบเท่ากับระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ร้อยละ 5 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 400 คน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างตามความสะดวก (Convenience Sampling) กลุ่มตัวอย่างจะต้องมีคุณสมบัติครบถ้วนตามเกณฑ์คัดกรองที่กำหนดไว้ ดังนี้ (1) ต้องเป็นผู้ปฏิบัติงานด้านบัญชีจริง (2) องค์กรที่สังกัดต้องตั้งอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ (3) ต้องเคยมีประสบการณ์หรือกำลังใช้งานเทคโนโลยี AI ในงานด้านบัญชี การแจกจ่ายแบบสอบถามผ่านช่องทางออนไลน์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพ

เครื่องมือหลักที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม ตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดการวิจัย การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พบว่าค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถามทุกข้อมีค่ามากกว่า 0.50 แสดงว่าข้อคำถามมีความครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการวัด การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ทำการทดลองใช้ 30 ชุด และคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach's Alpha) ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.911 ซึ่งหมายถึง ข้อคำถามมีระดับค่าความเชื่อมั่นสูง และสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) กับตัวแปรที่มีระดับการวัดเชิงกลุ่ม ใช้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน ด้านบัญชี ประเภทสถานที่ทำงาน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน รวมถึงการสรุปข้อมูลเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับประเภทของเทคโนโลยี AI ที่ใช้งาน, อุปสรรคที่พบ และช่องทางในการรับข่าวสาร

2. ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) ใช้สำหรับการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อตัวแปรที่มีระดับการวัดเชิงปริมาณ ได้แก่ ปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยี ปัจจัยด้านคุณภาพสารสนเทศจากการบัญชี และการนำเทคโนโลยี AI มาประยุกต์ใช้ในงานด้านบัญชีของ นักบัญชีในจังหวัดสมุทรปราการ

สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้เพื่อทดสอบสมมติฐานตามวัตถุประสงค์การวิจัย และการทดสอบความแตกต่าง

1. สถิติการทดสอบ (T-Test) ใช้ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปรตาม เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลที่มี 2 กลุ่ม เช่น เพศ

2. สถิติความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ใช้ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปรตาม เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลที่มีตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงานด้านบัญชี ประเภทสถานที่ทำงาน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน หากพบความแตกต่าง จะใช้การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ โดยใช้วิธีของ LSD หรือ Scheffé เพื่อระบุแหล่งที่มาของความแตกต่างระหว่างกลุ่ม

3. สถิติถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ใช้ทดสอบปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยีและปัจจัยด้านคุณภาพของสารสนเทศจากการบัญชีที่มีผลต่อการนำเทคโนโลยี AI มาประยุกต์ใช้ในงานด้านบัญชีของนักบัญชีในจังหวัดสมุทรปราการ และผู้วิจัยยังได้ใช้การวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis: FA) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดความซ้ำซ้อนของชุดข้อมูลหลายตัวแปร โดยการจัดกลุ่มตัวแปรหรือข้อคำถามที่มีความสัมพันธ์กันเข้าไว้ด้วยกันเป็นองค์ประกอบเดียว (Factor) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกองค์ประกอบและตัวแปรไว้อย่างชัดเจน

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลและลักษณะการใช้เทคโนโลยี AI กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 276 คน คิดเป็นร้อยละ 69.0 และอยู่ในกลุ่มอายุ 27-42 ปี (Gen Y) จำนวน 217 คน คิดเป็นร้อยละ 54.3 มีระดับการศึกษาสูงสุด คือ ปริญญาตรี จำนวน 303 คน คิดเป็นร้อยละ 75.8 และมีประสบการณ์ทำงานด้านบัญชีต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 32.3 สถานที่ทำงานเป็นบริษัทเอกชน จำนวน 296 คน คิดเป็นร้อยละ 74.0 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 35,001 – 45,000 บาท จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 23.8 ประเภท AI ที่ใช้งานสูงสุด นักบัญชีส่วนใหญ่เลือกใช้ Generative AI (GenAI) จำนวน 242 คน คิดเป็นร้อยละ 60.5 ซึ่งสะท้อนถึงการนำเทคโนโลยีไปใช้ในงานเชิงวิเคราะห์และการสร้างเนื้อหา อุปสรรคที่มีผู้เลือกมากที่สุด คือ ไม่แน่ใจในความถูกต้องของข้อมูล จำนวน 220 คน ด้วยสัดส่วนร้อยละ 55.0 ช่องทางการรับข่าวสารที่ได้รับความนิยมสูงสุดคือ สื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook, Line, LinkedIn, YouTube จำนวน 192 คน ด้วยสัดส่วนร้อยละ 48.0

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณที่มีผลต่อการนำเทคโนโลยี AI มาประยุกต์ใช้ในงานด้านบัญชีของ นักบัญชีในจังหวัดสมุทรปราการ (n = 400)

ปัจจัย	b	Std. Error	Beta	t	Sig.	F	Sig.
ค่าคงที่	0.219	0.134		1.632	0.103	158.536	< 0.001 [*]
ด้านความคาดหวัง	0.225	0.046	0.236	4.878	< 0.001 [*]		
ด้านผลการปฏิบัติงาน							
ด้านความคาดหวัง	0.083	0.042	0.079	1.948	0.052		
ด้านความพยายาม							
ด้านอิทธิพลทางสังคม	-0.004	0.045	-0.004	-0.088	0.930		
ด้านเงื่อนไขที่ช่วย	0.221	0.054	0.204	4.059	< 0.001 [*]		
อำนวยความสะดวก							
ด้านความเกี่ยวข้อง	0.290	0.055	0.269	5.289	< 0.001 [*]		
ด้านการเป็นตัวแทน	0.163	0.042	0.178	3.879	< 0.001 [*]		
อันเที่ยงธรรม							

R = 0.841, R² = 0.708, Adjusted R Square = 0.703, SEE = 0.454, * Sig. < 0.05

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่า ปัจจัยที่มีผลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญ มี 4 ปัจจัยที่ส่งต่อการนำเทคโนโลยี AI มาประยุกต์ใช้ในงานบัญชี โดยเรียงตามลำดับอิทธิพลสูงสุด (1) ความเกี่ยวข้อง มีค่าสัมประสิทธิ์ 0.290 (2) ความคาดหวังด้านผลการปฏิบัติงาน มีค่าสัมประสิทธิ์ 0.225 (3) เงื่อนไขที่ช่วยอำนวยความสะดวก มีค่าสัมประสิทธิ์ 0.221 (4) การเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม มีค่าสัมประสิทธิ์ 0.163 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัว มีผลต่อการนำเทคโนโลยี AI มาประยุกต์ใช้ในงานด้านบัญชีของนักบัญชีในจังหวัดสมุทรปราการ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ 0.841 และตัวแปรอิสระที่นำมาศึกษาทั้งหมดสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการนำเทคโนโลยี AI มาประยุกต์ใช้ในงานด้านบัญชีได้ถึงร้อยละ 70.8 ซึ่งสามารถสร้างสมการถดถอย ได้ดังนี้

$$Y = 0.219 + 0.290(\text{ความเกี่ยวข้อง}) + 0.225(\text{ความคาดหวังด้านผลการปฏิบัติงาน}) \\ + 0.221(\text{เงื่อนไขที่ช่วยอำนวยความสะดวก}) + 0.163(\text{การเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม})$$

จากสมการข้างต้นสามารถอธิบายได้ว่า

หากนักบัญชีมีความรู้สึกรู้ว่าการใช้เทคโนโลยี AI มีความเกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่องาน คาดหวังว่าเทคโนโลยี AI จะทำให้งานด้านบัญชีดีขึ้น การมีเครื่องมือหรือสภาพแวดล้อมที่พร้อมเอื้ออำนวยความสะดวกต่อการใช้เทคโนโลยี AI และเชื่อมั่นว่าข้อมูลที่ได้จากเทคโนโลยี AI มีความเที่ยงตรงและเชื่อถือได้ ซึ่งหมายความว่า หากนักบัญชีรับรู้ว่าการปัจจัยเหล่านี้เพิ่มขึ้น โอกาสที่นักบัญชีจะนำเทคโนโลยี AI มาใช้ก็จะเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีและปัจจัยด้านคุณภาพสารสนเทศจากการบัญชี ที่มีผลต่อการนำเทคโนโลยี AI มาประยุกต์ใช้ในงานด้านบัญชีของนักบัญชีในจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า มี 4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่

1. ความเกี่ยวข้อง พบว่า หากนักบัญชีรับรู้ว่าการข้อมูลที่ได้จากเทคโนโลยี AI มีความเกี่ยวข้องกับการงานด้านบัญชี จะส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยี AI เพิ่มขึ้น โดยนักบัญชีที่ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญในเรื่องของข้อมูลที่ได้จาก AI มีความเกี่ยวข้องสอดคล้องกันในงานด้านบัญชี ซึ่งสอดคล้องกับงานของ Reslan and Jabbour (2024) ที่ชี้ว่า การนำ AI มาใช้ในงานบัญชีช่วยยกระดับคุณภาพของข้อมูลทางการเงิน และทำให้ข้อมูลสามารถสนับสนุนการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ได้อย่างชัดเจน เมื่อข้อมูลที่ AI ประมวลผลช่วยให้ผู้บริหารวิเคราะห์และตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ได้ดียิ่งขึ้น ความตั้งใจใช้เทคโนโลยีของนักบัญชีย่อมเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

2. ความคาดหวังต่อผลการปฏิบัติงาน พบว่า หากนักบัญชีคาดหวังว่าเทคโนโลยี AI จะทำให้งานด้านบัญชีดีขึ้น ให้ผลลัพธ์ถูกต้องและรวดเร็ว ช่วยทำงานให้น้อยลง จะส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยี AI เพิ่มขึ้น โดยนักบัญชีที่ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญในการคาดหวังว่า AI จะช่วยให้นักบัญชีบรรลุเป้าหมายในการทำงานด้านบัญชี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ UTAUT ที่ระบุว่าเมื่อผู้ใช้เชื่อว่าเทคโนโลยีช่วยให้ทำงานดีขึ้น จะเกิดความตั้งใจใช้ต่อเนื่อง และสอดคล้องกับงานของ Choi and Xie (2025) ที่พบว่า ผู้ใช้ AI ในงานบัญชีรายงานว่าได้รับผลประโยชน์ที่วัดได้ เช่น เพิ่มลูกค้ารายสัปดาห์ได้ 55% ลดเวลาปิดงบได้ 7.5 วัน และเพิ่มระดับความละเอียดของสมุดบัญชี ได้ 12% ดังนั้น

การรับรู้ประโยชน์เชิงผลลัพธ์ของ AI จึงเป็นแรงผลักดันสำคัญในการนำเทคโนโลยี AI มาใช้ในวิชาชีพบัญชี

3. เจื่อนใจที่ช่วยอำนวยความสะดวก พบว่า หากนักบัญชีมีเครื่องมือหรือสภาพแวดล้อมที่พร้อมเอื้ออำนวยความสะดวกต่อการใช้เทคโนโลยี AI จะส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยี AI เพิ่มขึ้น โดยนักบัญชีที่ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญในเรื่องที่ทำงานของนักบัญชีมีอินเทอร์เน็ตที่มีความเร็วเพียงพอต่อการใช้งาน AI ทางบัญชี ซึ่งสอดคล้องกับ Lutfi et al. (2022) ที่ชี้ว่า การสนับสนุนจากผู้บริหารและการมีระบบเทคโนโลยีที่พร้อม เป็นเงื่อนไขหลักที่ช่วยเพิ่มอัตราการยอมรับระบบใหม่ภายในองค์กร

4. การเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม พบว่า หากนักบัญชีเชื่อมั่นว่าข้อมูลที่ได้จากเทคโนโลยี AI มีความเที่ยงตรงและเชื่อถือได้ จะส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยี AI เพิ่มขึ้น โดยนักบัญชีที่ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญในเรื่องข้อมูลที่ได้จาก AI มีความเป็นกลาง (Neutrality) ปราศจากอคติหรือความเอนเอียงในงานด้านบัญชี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ของ Schroeder et al. (2022) ที่ระบุว่าความเที่ยงธรรมของข้อมูลช่วยสร้างความไว้วางใจในกระบวนการรายงานทางการเงิน และสอดคล้องกับผลการสำรวจที่พบว่า ความไม่มั่นใจในความถูกต้องของข้อมูลเป็นอุปสรรคหลักของนักบัญชี ร้อยละ 55.0

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงการประยุกต์ใช้ผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยชี้ว่าปัจจัย “เจื่อนใจที่ช่วยอำนวยความสะดวก” มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการนำเทคโนโลยี AI มาใช้ในงานบัญชีอย่างมีนัยสำคัญ องค์กรจึงควรลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี เช่น ระบบฐานข้อมูล เครื่องมือซอฟต์แวร์ และการเชื่อมโยงข้อมูลอย่างปลอดภัย รวมถึงจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการใช้เทคโนโลยี AI ในทุกระดับ เพื่อให้ นักบัญชีสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

2. เนื่องจาก “ความคาดหวังด้านผลการปฏิบัติงาน” และ “คุณภาพของข้อมูล” เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุด นักบัญชีควรได้รับการอบรมเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูล การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และการใช้ Generative AI เพื่อสร้างข้อมูลเชิงวิเคราะห์ที่มีคุณค่า สนับสนุนให้เกิดการยกระดับจาก “ผู้ทำบัญชี” สู่ “นักวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงิน (Financial Data Analyst)”

3. สถาบันการศึกษาและหน่วยงานกำกับวิชาชีพ สมาชิวิชาชีพบัญชีและสถาบันการศึกษาควรบรรจุหลักสูตร “AI for Accountant” ในระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี AI อย่างถูกต้องตามหลักจรรยาบรรณวิชาชีพ และส่งเสริมการใช้ข้อมูลที่มีคุณภาพสูง โดยเฉพาะการพิจารณาเรื่อง “ความเกี่ยวข้อง” และ “การเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม” ของข้อมูลทางบัญชี

4. จริยธรรมและความเชื่อมั่นของข้อมูล เนื่องจากพบว่าอุปสรรคหลักคือ “ความไม่แน่ใจในความถูกต้องของข้อมูล” หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดทำแนวทางกำกับการใช้ AI ทางบัญชี เช่น มาตรฐานตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล (AI Data Audit) หรือเกณฑ์การประเมินความน่าเชื่อถือของระบบ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้ใช้งานและผู้ตรวจสอบบัญชี

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. ขยายขอบเขตกลุ่มตัวอย่าง งานวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นนักบัญชีในจังหวัดสมุทรปราการ การศึกษาครั้งต่อไปอาจขยายไปยังจังหวัดอุตสาหกรรมอื่น ๆ หรือเปรียบเทียบกับเขตธุรกิจขนาดใหญ่ เช่น กรุงเทพมหานคร หรือเขต EEC เพื่อให้เห็นภาพรวมของการยอมรับเทคโนโลยี AI ในมิติเชิงภูมิภาค

2. ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสม (Mixed Method Research) การใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพร่วมกับเชิงปริมาณ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) หรือการสังเกตพฤติกรรมจริง จะช่วยให้เข้าใจปัจจัยทางจิตวิทยาและการรับรู้เชิงลึกของผู้ใช้งานเทคโนโลยี AI ทางบัญชีได้ชัดเจนขึ้น

3. ศึกษาแนวโน้มด้าน AI Audit และการใช้ Generative AI ในระบบควบคุมภายใน เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของเทคโนโลยี AI ต่อบทบาทของผู้ตรวจสอบบัญชี (Auditor) และความเสี่ยงทางจริยธรรมที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้ระบบอัตโนมัติในการตรวจสอบข้อมูล

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2567, มิถุนายน 5). *กรมพัฒนาธุรกิจการค้าเผยสถิติผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีทั่วประเทศ*. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2568. จาก <https://www.dbd.go.th/news/85090567>
- Adnan, M. F., Bahrudin, A. N., & Hashim, S. (2024). Factors influencing the adoption of artificial intelligence (AI)-based accounting system in Malaysian organization: A conceptual paper. *Accounting and Finance Research*, 13(2), 80–88. <https://doi.org/10.5430/afr.v13n2p80>

- Afifa, M. M. A., Van, H. V., & Van, T. L. H. (2022). Blockchain adoption in accounting by an extended UTAUT model: Empirical evidence from an emerging economy. *Journal of Financial Reporting and Accounting*, 20(5), 767–789. Emerald Publishing.
- Almagrashi, A., Mujalli, A., Khan, T., & Attia, O. (2023). Factors determining internal auditors' behavioral intention to use computer-assisted auditing techniques: An extension of the UTAUT model and an empirical study. *Future Business Journal*, 9(1), 74. <https://doi.org/10.1186/s43093-023-00231-2>
- Bou Reslan, R., & Jabbour Al Maalouf, N. (2024). Assessing the transformative impact of AI adoption on efficiency, fraud detection, and quality of financial data. *Journal of Risk and Financial Management*, 17(12), 577. <https://doi.org/10.3390/jrfm17120577>
- Davis, F. D. (1989). Perceived usefulness, perceived ease of use, and user acceptance of information technology. *MIS Quarterly*, 13(3), 319–340.
- Ernst and Young. (2020, January 13). How digital transformation impacts financial services companies and their audits. EY Insights. Retrieved October 15, 2025, from https://www.ey.com/en_id/insights/assurance/how-digital-transformation-impacts-financial-services-companies-and-their-audits
- Afifa, A. (2022). Factors influencing the continuance intention to use accounting information system in Jordanian SMEs from the perspectives of UTAUT: Top management support and self-efficacy as predictor factors. *Economies*, 10(4), 75. <https://doi.org/10.3390/economies10040075>
- Mohammed, I. A., Sofia, R., Radhakrishnan, G. V., Jha, S., & Al Said, N. (2023). The role of artificial intelligence in enhancing business efficiency and supply chain management. *Journal of Information Systems Engineering & Management*, 8(3), 1–12. <https://doi.org/10.55218/JISEM.2023.8301>

- Mordor Intelligence. (2025). *AI in accounting market analysis | Industry report, size & forecast insights*. Retrieved November 2, 2025, from <https://www.mordorintelligence.com/industry-reports/artificial-intelligence-in-accounting-market>
- PwC. (2024). *PwC global annual review 2024*. PricewaterhouseCoopers International Limited. Retrieved October 15, 2025, from <https://www.pwc.com/gx/en/global-annual-review/2024/pwc-global-annual-review-2024.pdf>
- Rogers, E. M. (2003). *Diffusion of innovations* (5th ed.). Free Press.
- Schroeder, R., Clark, M., & Cathey, J. (2022). *Financial accounting theory and analysis: Text and cases*. John Wiley & Sons.
- Venkatesh, V., Morris, M. G., Davis, G. B., & Davis, F. D. (2003). *User acceptance of information technology: Toward a unified theory of acceptance and use of technology (UTAUT)*. *MIS Quarterly*, 27(3), 425–478.
- Wandee, J., Kamhangwong, D., & Yamsa-ard, S. (2025). *Alternative UTAUT model influencing the adoption of a blockchain traceability platform in the rubber industry supply chain in Thailand*. *Dusit Thani College Journal*, 19(1), 168–181.